

що вчиняється на первинному ринку нерухомості. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 454–461. DOI: <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-104-2.5>. 3. Хань Г. А. Теоретичні засади планування та організації розслідування злочинів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Донецьк, 2007. 221 с. 4. Благута Р. І., Климчук М. П., Сакал В. М., Цуцкірідзе М. С. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час досудового розслідування : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 216 с.

Валентина Георгіївна ДРОЗД,

*доктор юридичних наук, професор,
начальник 3-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7687-7138>*

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Із набранням 1 липня 2020 року чинності законодавством щодо кримінальних проступків деякі кримінальні провадження стали розглядатися швидше, що забезпечило значну економію процесуального часу та зменшення навантаження на всіх учасників кримінального процесу, враховуючи обвинувачених, потерпілих та суддів, не кажучи вже про свідків та експертів, яких можуть взагалі не викликати до суду.

Затримання особи відповідно до ч. 2 ст. 176 КПК України є тимчасовим запобіжним заходом. Дослідженню порядку його здійснення, а також проблемних питань, які виникають у ході затримання, присвячено чимало наукових праць. Водночас порядок затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, недостатньо опрацьовано на науковому рівні. Разом із тим порядок затримання уповноваженою службовою особою під час дізнання, порівняно із затриманням, передбаченим ст. 208 КПК України, має певні відмінності, які потребують окремого дослідження.

Питання затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального проступку, регулюються ст. 298-2 КПК України. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального проступку, у випадках, передбачених пунктами 1 і 2 ч. 1 ст. 208 КПК України, якщо: особа відмовляється

виконувати законну вимогу щодо припинення проступку або чинить опір; особа намагається залишити місце вчинення проступку; під час безпосереднього переслідування особа не виконує законних вимог службові особи; особа перебуває у стані сп'яніння та може завдати собі чи оточуючим шкоди. З наведеного переліку можна зробити висновки, що уповноважена службова особа може затримати підозрювану у вчиненні кримінального проступку особу майже завжди.

Насправді важко собі уявити, щоб особа, яка вчинила кримінальний проступок, виконувала б одразу всі вимоги службової особи щодо припинення проступку або не чинила опір, не намагалася залишити місце вчинення проступку чи під час переслідування зупинилась і/або не могла завдати шкоди собі або оточуючим. Тому на практиці підстав для затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок або підозрюється у вчиненні кримінального проступку, ще більше для працівників правоохоронних органів, порівняно з такими підставами щодо особи, яка вчинила злочин або адміністративне правопорушення.

Зауважимо, що доповнення КПК України статтею 298-2 спричинило дискусію серед науковців та практиків, зокрема щодо законності здійснення затримання особи за вчинення кримінального проступку та відповідності положенням Конституції України [1, с. 18; 2, с. 27]. Не вдаючись до зайвих теоретичних екскурсів, зазначимо, що цілком обґрунтованою у цьому аспекті є позиція Т. Г. Фоміної, яка вважає, що «питання щодо можливості затримання особи за вчинення кримінального правопорушення і, відповідно, скасування умови, за наявності якої затримання може бути здійснено лише за злочини, за які передбачене покарання у виді позбавлення волі, є доволі складним та багатогранним. У даному випадку “на вагах”, з однієї сторони, знаходяться гарантії права на свободу та особисту недоторканність, визначені у ст. 29 Конституції України, з іншої, – “здоровий глузд”, який вказує на те, що будь-який злочин повинно бути припинено, незалежно від його кваліфікації» [2, с. 342–343]. Погоджуючись із такою позицією, зазначимо, що, дійсно, питання про можливість здійснення затримання за вчинення кримінального проступку є доволі складним, оскільки нормативні положення ст. 298-2 КПК України не узгоджуються із положеннями ст. 29 Конституції України, в якій передбачено, що «у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його препинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно

прокурора від 18.06.2021 № 25/1-111вих-21. 4. Затримання у кримінальному провадженні : навч. посіб. / А. В. Захарко, В. В. Рогальська, О. А. Солдатенко та ін. Одеса : Гельветика, 2021. 224 с.

Олександр Миколайович МУЗИЧУК,

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
декан факультету № 1*

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8367-2504>

**ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КОНТРОЛЮ
ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ЙОГО ЗАВДАНЬ**

Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, присвячених проблематиці контролю за діяльністю правоохоронних органів, його сутність і особливості залишаються нез'ясованими з таких причин: по-перше, відсутнє чітке законодавче визначення поняття правоохоронних органів як об'єкта такого контролю; по-друге, не визначено вичерпний перелік правоохоронних органів, оскільки нормативно-правові акти (як законодавчі, так і підзаконні) визначають різну їх кількість; у чинному законодавстві не визначено спеціальні ознаки правоохоронних органів, за допомогою яких можна було б виокремити останні з-поміж інших державних органів; по-третє, нез'ясованими у науковій літературі та невизначеними в чинному законодавстві є система суб'єктів контролю за діяльністю правоохоронних органів, їх завдання, функції та повноваження, форми та види взаємодії між ними; по-четверте, в чинному законодавстві не визначено координуючий орган з питань контролю за діяльністю правоохоронних органів; по-п'яте, в науковій літературі більша увага приділяється характеристиці зовнішнього контролю за діяльністю правоохоронних органів, лише поодинокі праці присвячені дослідженню внутрішньовідомчого контролю; по-шосте, об'єктом і предметом такого контролю науковці здебільшого називають зовнішню правоохоронну діяльність правоохоронних органів, натомість важливим є розгляд як предмета такого контролю стану соціально-правового захисту працівників правоохоронних органів, матеріального, фінансового та інших видів забезпечення функціонування правоохоронних органів; по-сьоме, в науковій літературі фрагментарно визначено рівні контролю за діяльністю правоохоронних органів, вимоги, які висуваються до його здійснення, його форми та методи; по-восьме,